

KONTAKT

SEPTEMBER 2023

Gods kleurenspeel

Het licht bevat een schat aan schitteringen,
nuances zichtbaar in Gods regenboog,
schakeringen in stralend licht van hoog,
natuur biedt ons de schoonste spiegelingen.

Gods schepping, schepsels, vol van schemeringen,
getuigen gloedvol van het God'lijk Oog
voor kleur; wij loven, het hoeft geen betoog,
de Schilder en Zijn schone schilderijen.

Toen Hij zei: "Er zij licht!", schiep God ook kleur,
een spectrum uitgebreid van stralingsdelen,
de klapproos rood, het groene gras, te keur,

het zongeel, zeeblauw, het zal nooit vervelen.
De rijkste tinten geven 't leven kleur,
als zon en licht Zijn kleurenspeel gaan spelen.

Priscilla Laneuze

MEDITATIE

Erfenissen (Lucas 12 : 13-21)

Erfenissen. Bijna iedereen heeft daar wel ervaring mee gehad. Vaak zijn die ervaringen niet positief, er komen nogal eens heftige ruzies uit voort.

Iemand gaf te kennen dat hij met zijn broers en zussen een heel positieve band heeft. De reactie die dat bij een ander opriep: "Hebben jullie al eens een erfenis verdeeld?"

In het eerste vers gaat het dus ook over zo'n situatie. In het Oude Testament wordt vermeld dat de oudste zoon een dubbel deel krijgt, dus tweemaal zo veel als de andere zonen. Dochters erfdien niet, behalve als er geen zonen waren. Mogelijk gaat het hier om twee broers, waarvan de één alles voor zich heeft opgeëist. De regels zijn nu anders. In principe krijgen alle kinderen even veel. Ondanks het feit dat het vaak via een notaris wordt geregeld komt er nogal eens ruzie uit voort.

Jezus wil niet als rechter of bemiddelaar optreden, hij waarschuwt voor hebzucht. Net als in andere gelijkenissen die Hij vertelt is er ruimte voor enige fantasie. De vraag aan het eind voor wie dan de schatten zijn die de rijke man heeft opgeslagen, zouden wij kunnen invullen met: voor zijn kinderen. En als hij geen kinderen heeft is de staat er goed mee.

Jezus meldt dat soort details niet, ze leiden af van wat hij met de gelijkenis duidelijk wil maken. En dat doet hij heel duidelijk: Hij beschrijft ondubbelzinnig het egoïsme van de rijke man. Die zegt zes maal 'ik' en spreekt zich twee maal met 'je' aan. Hij heeft het dus nogal met zichzelf getroffen. Hij doet me denken aan de gierige man Scrooge uit de Christmas Carol van Charles Dickens, bij velen bekend. Tegen zo'n gierig mens werd opgemerkt: In het doodskleed zitten geen zakken.

Dat is een korte samenvatting van wat in Psalm 49 staat: *'Wees niet bang als iemand rijk wordt, een groter huis en meer weelde.*

Want bij zijn dood kan hij niets meenemen, zijn weelde volgt hem niet in het graf.'

Na het laatste vers: *'Zo vergaat het iemand die schatten verzamelt voor zichzelf, maar niet rijk is bij God'*; maakt Jezus duidelijk hoe wij moeten leven. Het eindigt met: *'Wees niet bang, kleine kudde, want jullie Vader heeft jullie in zijn goedheid het koninkrijk geschonken.'*

Ook hier een erfenis, wij erven het koninkrijk van God, dat is ons erfdeel. Daarover zingen we in psalm 16: 1 *'Gij zijt mijn heil, mijn erfdeel en mijn beker.'*

Henk Hoogendoorn

Vanuit de 'pastorie'

In het vorige Kontakt sprak ik over 'zomereenzaamheid'. Ik hoop en bid dat iedereen die daar last van had, langzaam de verlichting mag ervaren dat alles zijn normale loop weer gaat krijgen. Ze zullen niet de enigen zijn die opgelucht ademen. Voor veel ouders van met name jonge kinderen is de zomervakantie ook best een uitdaging. Ga maar na: je hebt als ouders niet zoveel vrije dagen als je kinderen, maar ook als je in het onderwijs werkt en thuis bent kan het steeds weer een zoektocht zijn om een actieve invulling te vinden voor de dag. En ook vakantie kan soms best hard werken zijn. Heerlijk om te kunnen doen, natuurlijk. Je hoort ouders ook nauwelijks klagen, maar het kan best intensief zijn. Ik hoor ouders nogal eens zeggen dat ze bijkomen van de vakantie op hun werk... Nogmaals, geen geklaag, het hoort erbij zullen ze zeggen, maar het is wel zo.

Dat mogen we in een gemeente die Samen Jong wil zijn ook aandacht geven. Het feit dat je dat als oudere ook allemaal hebt meegemaakt en gedaan kan herkenning geven. Net als zomereenzaamheid kunnen en hoeven we niet alles te ondervangen, maar we kunnen het wel erkennen van elkaar. Vraag gewoon eens na de kerkdienst: hoe was jouw zomer? Heb je naast de leuke dingen het ook een beetje gered? Waar kijk je naar uit?

We mogen uitkijken naar een Startzondag die we met elkaar op verschillende wijzen beginnen, maar Samen Jong afsluiten met een viering en samen eten. Een mooi moment om elkaar te ontmoeten en een hart onder de riem te steken of gewoon eens verder kennis te maken: wat houdt jou bezig? We gaan verder bouwen aan de toekomst onder de rijke zegen van God. En hoewel mijn vakantie nog moet beginnen bij het schrijven van deze bijdrage, kan ik wel alvast zeggen: ik heb er zin in!

Alle goeds en tot gauw,
ds. Otto Grevink

ZONDAG 13 AUGUSTUS 2023

Hoewel er vandaag geen dominee voor zal gaan in de kerk heb ik geen moment getwijfeld of ik wel of niet zou gaan. We kunnen namelijk wel van een traditie spreken dat in de zomervakantie een dienst voorbereid wordt door gemeenteleden en de ervaring leert me dat die diensten zeer de moeite waard zijn.

Het thema van de dienst van deze zondag is: '*Geloof je nog wel in een toekomst?*', wat ook het thema was in de geloofsgesprekken van dit voorjaar.

Benoemd worden de problemen in de maatschappij zoals de toeslagenaffaire, de Groningers, het klimaat en de manier waarop we de natuur proberen te beschermen; dat alles maakt het wellicht lastig om nog in een toekomst te geloven. En staan wij, als Christenen, daar anders in omdat we weten dat de toekomst in Gods hand ligt? Hoop kunnen we putten onder andere uit de leefregel uit Jeremia 29:11 *Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de Heer: Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk; Ik zal je een hoopvolle toekomst geven.*

Brenda Kerkdijk vertelt over verbeelding van de brede en de smalle weg en wat dat met haar in haar jeugd gedaan heeft en dat het haar nog steeds helpt om te realiseren dat je in het leven keuzes moet maken voor je geloof en voor je toekomst. Daarna zijn er een interviews met Dirk, Erwin en Martha over de vraag: *Hoe zie je de toekomst van jouzelf in relatie met je geloof?* Zij waren van tevoren benaderd en werden dus niet overvallen door de vraag.

In de overweging van Jan de Gruijter komt naar voren dat we zelf keuzes zullen moeten maken. Aan de ene kant hebben we God nodig want we krijgen het van God, maar aan de andere kant moeten we wel zelf aan de slag. Hij eindigt met hoopvolle woorden waar we mee verder kunnen.

Behalve de al genoemde namen wil ik ook Piet en Francijn van Eersel en Dinant Paardenkooper hartelijk bedanken voor al het werk dat in de voorbereiding voor deze mooie, inspirerende dienst is gestoken. We hebben elkaar nodig om ons te steunen in het geloof en dat is deze zondag duidelijk gebleken.

Joke Jansen

Startzondag 24 september 2023: Ga mee!

Ga je mee op de startzondag? 'Waar naartoe?', zul je zeggen. Dat weten we niet. Of althans, we zien wel van alles voor ons, en we voelen er nog meer bij, maar laten we die weg eerst maar eens samen gaan. Zo gaat dat in ons geloof. We zijn 'mensen van de weg', op weg naar... We hebben er als gemeente beelden bij proberen te vinden en zelfs doelen bij proberen te stellen. We noemden het 'Samen Jong gemeente zijn'. We willen graag met en voor alle generaties gemeente van Christus zijn op die weg. Maar hoe kan dat eruit zien.

Dat gaan we eens proberen te ervaren en te voelen tijdens de startzondag. Met een kerk en een kliederkerk die elkaar tijdens de viering tegenkomen en daarna samen eten. Hoe ziet dat eruit?

Kliederkerk en kerk beginnen op hun eigen plek; de Kliederkerk met hun ontdekactiviteiten, de kerk met een ochtendgebed, een begin van de dienst. Voor het verhaal en de viering komen de gezinnen van de Kliederkerk de kerk in. We vieren samen. En daarna eten we samen: eerst limonade/koffie/thee met wat lekkers en daarna een lunch.

Kliederkerk. We zijn met veel enthousiasme in juni gestart. We waren met bijna 40 mensen uit diverse gezinnen op het terrein van De Hooge Hoeve aan de Julianalaan. Het programma bestaat voor een Kliederkerk heel simpel uit drie onderdelen: samen ontdekken, samen vieren en samen eten. Samen ontdekken is het ontdekken van een Bijbelverhaal met spellen, knutsels, bouwen, enzovoort. Samen vieren is het verhaal horen aan de hand van alles wat je hebt beleefd. Samen eten sluit het gezellig af. Een maaltijd is een vanzelfsprekende ontmoetingsgelegenheid in de Bijbel.

Samen ontdekken: dat willen we de gezinnen en opa's en oma's met hun kleinkinderen graag zelf laten doen. Dat is goed voor hun onderlinge band en om alle ruimte te hebben om lekker te kliederen. Dat gaan ze in De Hooge Hoeve doen bij goed weer. Het Bijbelverhaal gaat over Abram die op reis gaat.

Samen vieren doen we in de kerk. In de kerk is dan al een korte dienst geweest, een ochtendgebed. Dit sluit aan bij de viering die we daarna samen gaan doen rondom het Bijbelverhaal. De gezinnen komen dan in de kerk binnen en nemen plaats op de voorste rijen. Deze dienst in de kerk begint na 10.00u. Waarom? Omdat

daarvoor de kans is om met jongeren van de Jeugdkerk een korte wandeling of fietstocht te maken om hen te ontmoeten en samen in gesprek te raken. U wordt ontvangen met koffie en thee. U mag ook in de kerk blijven; ook dan liggen er gespreksvragen en kunt u daarna een plekje zoeken in de kerk.

Samen eten doen we eerst als gezegd met koffie/thee/limonade en wat lekkers en dan met een gezamenlijke lunch. Die houden we voor de kinderen ook simpel en snel. Er zullen spelletjes op de tafels liggen om met alle generaties samen te doen.

Hoe ziet de ochtend er nu schematisch uit?

Tijd		Kliederkerk (Hooge Hoeve)	Kerk (De Brug)
9.15		Inloop	Inloop en coffee to go?
9.30	Samen ontdekken	Start Kliederkerk	Wandel-, fiets- en autotocht met vraag
10.10			Start ochtendgebed
10.30	Samen vieren	Viering in de kerk	
11.00	Samen eten	Taart en spelletjes	
11.30		Broodjes knakworst, soep of wat dan ook	
12.30		Einde	

Welkom!

Het is fijn als je je opgeeft voor de Startzondag in de kerk voor de organisatie van de activiteit en de boodschappen. Je kunt je opgeven bij benc.kerkdijk@hetnet.nl.

Voor de Kliederkerk willen we je vragen je **apart op te geven** bij kliederkerksprangcapelle@gmail.com.

Je bent dan ook meteen opgegeven voor de rest van het programma. Geef daarbij even aan met hoeveel kinderen en volwassenen jullie komen.

Het belooft een gezellige Startzondag te worden. Die gaat anders dan anders, ontegenzeggelijk. Tegelijkertijd is er ook veel vertrouwd. De mensen, de woorden uit de Bijbel, onze gebeden, de zegen. We hopen dat iedereen, vanuit alle generaties, zich welkom voelt.

Groeten van de voorbereidingscommissie,
Brenda Kerkdijk, Armando Lagrouw, Petra Visser en ds. Otto Grevink

ZINGEN BIJ HET HARMONIUM IN ELZENHOVEN

U blijft van harte welkom om te komen meezingen bij het harmonium. Dit kan op **donderdag 14 en 28 september** van 10.30 tot 11.00 uur in het restaurant van Elzenhoven. U komt toch ook weer?
Henk Hoogendoorn

INLOOPOCHTEND

Wel of niet op vakantie geweest er valt vast meer dan genoeg te bepraten. Daarom bent u van harte welkom op onze maandelijkse koffieochtend. Op **woensdag 6 september** staan de koffie en thee om 10.00 uur weer klaar.
Het koffieteam

BEDANKT

Naar aanleiding van het overlijden van Jan Hofman willen wij u hartelijk bedanken voor alle lieve woorden, appjes en kaarten. We voelen ons er enorm door gesteund.
Jenny Verhagen en Pascal Hofman

DE JARIGE 75+ IN SEPTEMBER

1 sept.	Dhr. H.P. Sniijders,
13 sept.	Mevr. A.L. Brouwers-Diseraad,
13 sept.	Mevr. H.M. Visser-Crielaard,
15 sept.	Mevr. R.H. de Jong-van Reede,
17 sept.	Mevr. J. v.d. Made-Lankhaar,
24 sept.	Mevr. J. Branderhorst-van Bergeijk,
24 sept.	Dhr. W.L. van Pelt,

Namens de gemeente: Hartelijk Gefeliciteerd en wij wensen u een gezegend nieuw levensjaar toe!

De bloemen uit de kerk zijn als groet van de gemeente gegaan naar: Mevr. Brouwers- Vissers, Fam. Van Rijsbergen, Dhr. Both, Fam. Boezer, Ds. Van Kapel, Mevr. V.d Spek-de Haan, Marion van Eersel, Mevr. Wittebol-van Peer en Mevr. Bischoop-Teeuwissen.

MUTATIES

Verhuisd:

Dhr. M. Sprangers (Martijn)

Dhr. J.J. Pullen (Jeroen)

Mevrouw F.M. van der Spek-de Haan

Overleden:

Mevrouw F.T. Boersma-Spoelman

voor de kleintjes

(Marcus 7: 34)

Een paar mannen komen bij Jezus met een dove man, die moeilijk spreekt. Hij kan bijna niet praten en stoot alleen maar onverstaanbare klanken uit. Ook kan hij niets horen omdat hij doof is. Als hij iets nodig heeft, of pijn heeft, kan hij het niet vertellen. De mannen vragen aan Jezus of Hij de doofstomme man de handen op wil leggen. Hij neemt de man apart. Zodat de man goed kan begrijpen wat Jezus bij hem gaat doen. Jezus steekt Zijn vingers in de oren van de man. Daarna spuwt Hij op Zijn handen en raakt met het speeksel de tong van de man aan. Dan zegt Jezus met krachtige stem: "Effatha". Dat betekent: word geopend. De man hoort weer en hij kan weer goed spreken. Het zijn geen onverstaanbare klanken meer. Het is een dubbel wonder! Jezus heeft dit wonder gedaan om de mensen te laten zien dat Hij de Messias is. Hij wil de mensen, en ons, leren dat Hij degene is die onze oren kan openen zodat we naar Hem gaan luisteren.

voor de jongeren

VREEMD

De geschiedenis leert ons dat iedereen afstamt van immigranten.

Eindelijk, na veertig jaar rondzwerven, vertelt de Bijbel, waren de Israëlieten in een nieuw land aangekomen. Eindelijk een plek om te wonen, om samen gelukkig te worden. "Maar", zei God, "één ding: vergeet nooit waar je vandaan komt. Denk eraan, ieder jaar dat je de oogst binnenhaalt. Zeg het dan hardop: *Mijn vader was een zwervende Arameeër*. Pas daarna mag je met je familie, en met de vreemdelingen in je buurt, feestvieren."

Dat is nou het nut van geschiedenis. Het verruimt je blik. Ook nu nog. Want sommige mensen vinden dat zij de echte Nederlanders zijn. Of de echte Fransen. Of de echte Polen. "Wij hebben hier altijd gewoond", zeggen ze, "dus wij hebben meer recht om in Nederland, of Frankrijk, of Polen, te wonen dan die immigranten. Die zijn er nog maar net. Die horen hier niet. Wij wel. Dus zij kunnen beter teruggaan naar hun eigen land."

Maar dan vergissen ze zich toch. Als je je verdiept in de geschiedenis, dan zie je dat dat verschil tussen echt en onecht, tussen inwoner en vreemdeling, niet klopt. Als je terugkijkt in het verleden van je familie, dan ontdek je bijna altijd dat sommige van je voorouders niet uit Nederland kwamen. Ooit waren ook zij vreemdelingen hier.

En wie weet naar welk buitenland je kinderen ooit zullen verhuizen?

Barbara de Beaufort / Bij: Deuteronomium 26 : 1-10

Vreemdeling

Ik -Tolleke- zit regelmatig in kerk 'De Brug'. Bij al die bosbranden op de Griekse eilanden dacht ik ineens aan die vluchtelingen daar. Een zee overgestoken in een gammal bootje. Tijdens die reis was water je grootste vijand. Nu was dat water nodig om die ellende te blussen.

Maar Tolleke dacht niet alleen aan die Griekse eilanden. Er schoten mij ook wat gedachten te binnen uit een preek van half juni over de vreemdeling. De Bijbelse boodschap zou die morgen helder klinken, aldus dominee Grevink. Niet scherp, maar wel duidelijk. *Heb je naaste lief als jezelf*, klinkt bekend in de oren. En je doet je best om daar wat

mee te doen. Maar Tolleke veerde toch wel even op bij de uitspraak: *heb de vreemdeling lief als jezelf*. Dat is toch even andere koek. Ja, en dat staat nog in de Bijbel ook.

Voor de Joden werd er nog eens achter gezegd: *jullie zijn tenslotte zelf vreemdeling geweest*. Tolleke is nooit vreemdeling geweest, dus ....

Maar zo gemakkelijk gaat dat niet. De boodschap zou helder zijn: heb je naaste lief als jezelf want die is ook geschapen naar het beeld van God. En dat geldt ook voor die vreemdeling. Wij allemaal zijn geschapen naar het beeld van God.

We leven in een rijk land. Er zal toch wel wat overblijven voor de vreemdeling? Je mag je eigen land best prioriteit geven, maar tegelijkertijd ook aandacht voor de vreemdeling. Hij is tenslotte ook geschapen naar Gods beeld.

Tolleke is er weer even stil van geworden. Hij zal die boodschap in zijn rugzakje meenemen en regelmatig tevoorschijn halen. Maar denkt Tolleke, en al die andere mensen dan in Nederland. Er zijn er zoveel die nog nooit van Exodus of Leviticus gehoord hebben. Laat staan van: heb de vreemdeling lief als jezelf. Als je niet meer in de kerk komt, mis je toch wel wat. Hoe zal je dat moeten noemen? Een moreel kompas?

Tolleke stelt voor om alle nieuwe Tweede Kamerleden na 22 november uit te nodigen voor een kerkdienst in De Brug. Daar zal dominee Otto de preek van 16 juni nog eens netjes over doen.

De asielproblematiek zal nooit meer een kabinetscrisis veroorzaken. Tot een zondag,

Tolleke Bijbelvast

EEN WARME GEMEENTE.....

Elke zondag zijn we met elkaar gemeente en komen samen in de kerk.

Velen hebben dan een taak en heten gemeenteleden en gasten welkom en wensen hen een goede dienst.

Maar ook in de week wordt er door velen naar elkaar omgekeken.

Elkaar groeten, een telefoontje en een bezoekje, het doet je goed.

Wat ik mis zijn de jongeren. De jongste kinderen gaan nog met de ouders mee.

Als er elke week Jeugdkerk zou zijn, komen jullie dan naar de kerk?

Wij, als ouderen, hebben jullie nodig. Misschien zouden jullie een kerkdienst kunnen leiden.

Samen gemeente zijn, betekent dat ieder welkom is en dat we met elkaar de gemeente zijn in

Jezus Christus.

Een hartelijke groet van Janke Veenstra

De pen geef ik door aan Ineke Oerlemans.

Op 6 augustus waren Ad en Nel Wagemakers 55 jaar getrouwd, dat aan het eind van die maand met kinderen en kleinkinderen is gevierd. Van harte gefeliciteerd en wij wensen jullie nog vele gelukkige jaren toe, waarin jullie Gods nabijheid mogen ervaren.

Binnentuin over God

Al enkele jaren ga ik een week op vakantie in Voorthuizen. Gelegen aan de rand van de Veluwe is het een prachtig fiets- en wandelgebied en een geliefd vakantiegebied voor velen. De vele vakantieparken en campings getuigen daarvan. Al merk je daar eigenlijk weinig van als je in de bossen fietst en wandelt, maar dat terzijde. Je komt er heerlijk tot rust en ook een stukje bezinning hoort erbij.

Op zondag naar een Evangelische dienst op Camping Het Beloofde Land en op woensdagavond hadden we de 'Binnentuin over God' gepland. Dat stond al langer op het to-do-lijstje maar dan kwam het er niet van of wanneer we wilden gaan was het gesloten. Ik wist eigenlijk ook niet wat ik mocht verwachten en dacht aan een mooie tuin met verhalen en religieuze kunst. De rondleiding zou twee uur duren en er was plaats voor 15 personen. Ik besloot op de fiets te gaan. Mocht ik eerder tabak krijgen van de luthof kon ik altijd mijn eigen plan trekken. Iets voor achten melden we ons aan bij de gids die al voor de poort zat te wachten. Toen we compleet waren werd de poort geopend en verwachtte ik een tuin binnen te stappen.

Maar we kwamen in een soort grot terecht, een spelonk waar door scheuren en openingen het zonlicht binnenkwam. De gids begon zijn verhaal over de schepping en de grootsheid van God. De gids werd evangelist en gezien de samenstelling van de groep was dat niet echt nodig dacht ik. Onze groep bestond uit PKN-ers, refo's en Evangelischen. Dat merkte je meteen uit hun praat, gewaad, gelaat en daad. Ondertussen werden we verder gevoerd door de rotstuin en kwamen we in de binnentuin terecht. Daar zagen we een kruis en een open graf. Voor iedereen die wel eens in Israël is geweest zou het erg herkenbaar zijn. Soort Hof van Olijven waar de gids/evangelist ons het verhaal van de kruisdood liet beleven. Tot zover had ik het mooi gevonden, maar er werd weinig nieuws verteld.

Als je als bewust gelovige al een tijdje meedraait ben je gepokt en gemazeld in deze verhalen dus ik liet ook mijn eigen gedachten hierbij gaan. Ook hier leken we in het zonnige en warme Isra-

el te zijn en de mensen van de groep hadden allemaal een plekje rondom het kruis gezocht waar ze konden zitten. Plotseling werd de lucht donker en leek er een soort onweer op komst. Zo is het ook met het leven van een christen. Zo gaat het goed en schijnt de zon en op andere momenten gaat het mis en pakken donkere wolken zich samen. Wij zaten daar op dat moment rondom dat kruis. Christenen van verschillende kerken en tradities, opvattingen en geloofsuitingen rondom dat Kruis en dat ontroerde me.

Vanuit onze eigen vertrouwde omgeving van thuis op vakantie op de Veluwe voelden we die verbondenheid met elkaar in die binnentuin over God. Die eenheid in verscheidenheid. Naderhand was er nog tijd tot uitwisseling en gesprek en we besloten die avond met het zingen van het lied: *Er komen stromen van Zegen*. Deze avond mocht ik ook als een zegen ervaren en als mooie herinnering meenemen naar huis.

Dieter Verbeek

(Wilt u meer weten of de tuin zelf een keer bezoeken kijk dan op www.binnentuinovergod.nl)

Langs de zijlijn

Christine van Reeuwijk (creeuwijk1969@kpnmail.nl) over bureaucratisch regelwerk en de liefdevolle houding van een medewerkster van het gemeentehuis die haar en haar context wel ziet

De context

Bureaucratisch regelwerk alleen al maakt dat je als zorgafhankelijke iedere keer je handen vol hebt. Elke aanvraag moet telkens weer opnieuw beoordeeld en gecontroleerd worden. Ik loop er zelf ook steeds tegenaan. Zo moest de termijn voor mijn gehandicaptenparkeerkaart laatst weer verlengd worden.

Hoewel ik een medisch dossier had en artsen concludeerden dat ik mijn beperkingen in het functioneren consistent en consequent had weergegeven, moest ik toch weer op het spreekuur komen wat ik vanwege mijn situatie niet zomaar kan.

Gelukkig trof ik een begripvolle keuringsarts, ze maakte na telefonisch overleg een afspraak voor een huisbezoek en gaf me na een uitgebreid vraaggelbesprek toestemming voor een verlenging. Maar toen moest de kaart in een dorp verderop opgehaald worden. Mijn ouders wilden dat graag voor me doen, maar ik moest me legitimeren en zelf naar het gemeentehuis komen.

Ik belde naar het Sociaal Loket van de gemeente en zei: "Ik ben bed gebonden en word door mijn energiestofwisselingsziekte van elke minimale inspanning doodziek, zou u soms bij mij thuis kunnen en willen komen?"

Een medewerkster antwoordde: "Ja maar als u houder bent van een gehandicaptenparkeerkaart dan gaan wij ervan uit dat u ook kunt reizen en de kaart zelf kunt ophalen."

Ik zei: "Ik gebruik de kaart enkel voor een ziekenhuisafpraak. En jullie zouden toch maatwerk leveren?"

Hij viel stil. Ik herhaalde mijn vraag.

De medewerker zei: "Ik hoor u wel hoor, maar als u houder bent van een gehandicaptenparkeerkaart dan gaan wij ervan uit dat u ook kunt reizen."

Ik dacht: ik begrijp uw systeem wel hoor.

En zei: "Ik ben nog niet bijgekomen van mijn tandartscontrole, die afspraak past hooguit één keer in de drie jaar in mijn agenda en als ik zelf naar het gemeentehuis kom, ben ik als ik naar het ziekenhuis moet niet op tijd hersteld. En dit gesprek vergt ook weer veel."

Hij zei: "Ach, regels zijn nu eenmaal regels."

Ik slikte en dacht: kon ik het maar zelf.

Vier telefoontjes later waagde ik nog één poging en zei ik toen ik dezelfde medewerker uiteindelijk weer aan de lijn kreeg: "Uw collega van een andere afdeling heeft pas mijn oude ID-kaart bij mij opgehaald en mijn nieuwe ID-kaart ook weer thuisgebracht dus het zou voor u toch ook mogelijk moeten zijn om een huisbezoek te regelen."

"O dan bellen we haar toch," zei hij.

Nog voordat ik kon vragen waarom hij het afschoof, had hij het al met haar afgestemd.

Nog diezelfde week kwam ze 'm brengen. Ik waardeerde het zeer en bedankte haar.

Op de dag dat ik naar de specialist moest, regende het pijpenstelen, de ruitenwissers konden het nauwelijks bijbenen. Het was zeker ook voor mijn moeder extra fijn dat we dichtbij de ingang van de polikliniek konden parkeren. Mijn moeder deed de achterklap open, haalde de rolstoel en de paraplu eruit. Ondertussen legde ik mijn parkeerkaart voor de autoruit.

Even later hield mijn moeder de paraplu boven mijn hoofd en duwde ze me richting de ingang. We dachten allebei aan de mevrouw die mijn parkeerkaart met alle liefde bij mij had gebracht. Mede door haar blijf ik er bij een volgende aanvraag op vertrouwen dat iemand jou en de context waarin iets speelt wel ziet.

Christine van Reeuwijk

Een kerkdienst verloopt volgens een vaste orde, de liturgie. In deze serie komen de verschillende elementen aan bod. Prof. dr. Marcel Barnard, hoogleraar Praktische Theologie/Liturgiewetenschap aan de PThU en aan de Universiteit van Stellenbosch, Zuid-Afrika, licht ze toe. Drie gemeenten vertellen over hun praktijk. Deze keer: de stilte(n) in de eredienst.

Het Woord wordt uit stilte geboren

We hebben gauw ons woordje klaar, we roepoeteren om het hardst, en de volumes blazen op maximaal. Uit die herriewereld van onze samenleving komen we de kerk binnen. Dan hebben we even niets te zeggen. Dan wachten we op een Woord van de overkant. Dan is het stil, een stilte waarin we voor God treden, een gevulde stilte, een stilte vol van verwachting -- in de kerk is het altijd Advent. Het Woord wordt uit stilte geboren, er klinkt een 'stem die de stilte niet breekt' (Huib Oosterhuis).

Ook de preek en de gebeden hebben een verstild karakter, dat wil zeggen, ze vullen de ruimte van de verwachting niet met gepraat, met een woordenvloed, met geklets, met herrie. Zelfs zingen is eerst luisteren, je openstellen voor de stem van de ander of de Ander. Preek, gebeden en liederen laten ruimte voor het Woord van de overkant dat komt met verwondering en dan leidt tot een loflied, of dat juist pijnlijk duidelijk maakt hoe het met ons staat en dan leidt tot een kyrie eleison.

In onze eredienst is op sommige momenten nadrukkelijk ruimte voor stilte ingelast. Bij het stil gebed als we onze plaats in de banken hebben gevonden, aan het begin van het zondagsgebed of bij het gebed om de heilige Geest, in de voorbeden. Daar treden we met onze persoonlijke gebeden voor de Eeuwige. Dat zijn indrukwekkende momenten. Maar welbeschouwd zijn ze de verbijzondering van het verstilde karakter van de hele eredienst waarin de God die wij verwachten de lof wordt toegezongen. Zoals de berijmde Psalm 65 zegt: 'De stilte zingt u toe, o Here.'

Meer dan vijf minuten stil

Het stiltemoment aan het begin van een kerkdienst is voor sommigen het meest waardevolle moment in een kerkdienst. Een moment aan het begin van de dienst om te beseffen waar we zijn: in de ruimte van God. Om te 'landen', thuis te komen. Verder is er maar weinig stilte te vinden in een kerkdienst. Je kunt je zomaar overspoeld voelen door alle woorden – in de preek, in de liederen en in de gebeden. In de stiltevieringen in onze kerk gaat het anders, het is dan een paar keer in de dienst meer dan vijf minuten stil. Er wordt niet gepreekt, de liederen zijn meditatief en hebben minder tekst. Je kunt een kaarsje aansteken of een zegen ontvangen. Er is lege ruimte waar je tot jezelf en tot God kunt komen. Er is ruimte voor wat een ander niet voor je verwoorden kan. Er is tijd om te ontdekken waar je wordt geraakt en wat God misschien tegen jou zegt.

Ds. Rebecca Onderstal, predikant van de Protestantse Gemeente Houten

Als de stilte gaat spreken

De vieringen van onze gemeente worden door de lokale radio uitgezonden. Als het op de radio te lang stil is, wordt de noodband gestart; stilte duidt op een technisch mankement. Daar denk ik weleens glimlachend aan als we in de viering stil zijn met elkaar. Zou het noodscenario in werking gesteld worden? Stilte is in de meeste contexten iets abnormaals, en daarom juist zo waardevol in de eredienst. Na het welkom beginnen we de viering in stilte, als overgangsmoment in de beweging van intrede. Vanuit de stilte komen de woorden van bemoediging en groet op. Na dankgebed en voorbeden is het stil voor persoonlijk gebed. Ik probeer de stiltemomenten zo lang te laten duren dat het ongemakkelijk wordt. Dan gaat de stilte spreken. Naast de vaste stiltemomenten hecht ik waarde aan verstilling door de dienst heen: stilte als overgang tussen Schriftlezing en muziek, gebedstiltes en korte stiltes tijdens de preek om het Woord de weg naar binnen te laten vinden.

Ds. Rik Willemsen, predikant van de Protestantse Gemeente Casticum

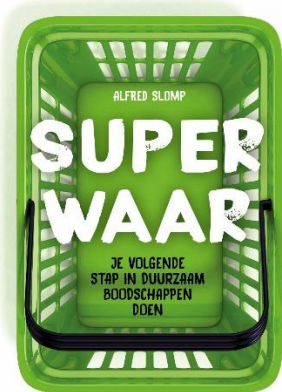
In de stilte hoort God onze gebeden

Stilte in een kerkdienst is belangrijk. Misschien zijn we ons dat te weinig bewust. Natuurlijk worden we stil. In de consistorie na het gebed, na het intochtslied voor votum en groet wanneer men in stilte bidt, bij de dank- en voorbeden waar ook een moment van stilte is, voor onze persoonlijke voorbede of om gewoon stil te zijn. Maar waarom is stilte belangrijk? In Openbaring 8 lezen we dat het een half uur stil is in de hemel. Iedereen houdt dan zijn adem in. Voordat God zijn oordeel ten uitvoer brengt is het stil. In die stilte verschijnt een engel bij het altaar voor de troon van God. In stilte brengt de engel een reukoffer, als een gebed voor de troon van God. Een reukoffer dat zich vermengt met het gebed van de kerk op aarde. Stilte is het moment van bidden, kreunen en zuchten. Van geloven dat onze gebeden opgedragen worden tot onze Hemelse Vader. In de stilte hoort God onze gebeden.

Ds. Leo Molenaar, predikant van de Hervormde Gemeente Bruinisse

(van website Protestantse Kerk in Nederland: <https://protestantsekerk.nl/verdieping/de-stilte-in-de-eredienst>)

Boek: 'SuperWaar' door Alfred Slomp

Het is vast herkenbaar. Je staat in de supermarkt en je vraagt je af: wat zullen we eten vanavond? Bij elk schap moeten keuzes gemaakt worden, en het is geen gemakkelijke afweging tussen lekker, goedkoop, gezond, milieuvriendelijk, diervriendelijk en eerlijk voor de producent. In 'SuperWaar' worden alle aspecten van duurzaam eten besproken, maar ook de dilemma's waar je tegenaan loopt als je anders wilt gaan eten. Met praktische tips, heerlijke recepten en inspirerende voorbeelden.